

NAPREJ

Glasiło jugoslov. socialno demokratične stranke.

Izbaja razen nedelj in praznikov vsak
dan opoldne.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom
za celo leto K 36.—, za pol leta K 18.—, za
četrt leta K 9.—, za mesec K 3.—. Za Nem-
čijo celo leto K 40.—, za ostalo tujino in
Ameriko K 48.

Posamezna številka 14 vin.

Št. 120.

V Ljubljani, sreda dne 29. maja 1918.

Leto II.

Moške besede!

Graški »Arbeiterwille« je v včerajšnjem uvodniku napisal besede, ki kažejo kako pošteni, socialnodemokratični Nemci sodijo svoje rojake, ki so šli k cesarju jadikovat in razlagat svoje državniške modrosti. Hvala leži smo našemu graškemu tovarišu za moške besede.

»Arbeiterwille« piše:

Ne preiskujemo, če je ustavno ali celo demokratično, da narodnost kake dežele proti drugi narodnosti kliče krono na pomoč. Trdi se, da je to posebno mo-
žato, česar tudi ne presoja, ker se bojimo, da ne so-
dijo tako kakor mi, cenzorji, ki v zadnjem času po-
sebeno intenzivno delujejo. Samo ob sebi umljivo je, da
z deputanti nismo enakih misli. Koroško zastopstvo,
oziroma njen govornik, je ugovarjal proti politični, ozi-
roma narodni delitvi dežele. »Mislimo in čutimo staro-
avstrijsko; sledeč domoljubnemu čuvstvu izražamo,
naj ostane vojvodina Koroška nerazdeljena, kakor do-
zda,« je rekel dež. glavar pl. Aichelburg. Govoril je
tudi o varstvu pota k Adriji, sicer je pa bil v hujskanju
proti jugoslovanski deklaraciji zmeren. Drugače je na-
stopal gospod Ornig, govornik južnoštajerske deputa-
cije. Brez velikih besedi mož ne more govoriti in go-
voril je v imenu Spodnje Štajerske. Nudila se bo še
prilika, da v številkah osvetlimo njegova pretiravanja.
Našteval je spodnještajerske čete, ki so se borile hra-
bro s sovražnikom. Med temi tisočermi jih je pač zelo
malo, ki soglašajo z njegovo politiko in ki bi mu do-
volili, da govori v njih imenu. Nacionalni meščanski
zastopniki so pa že navajeni, posebno če se zbera eno
ali dve dvanajstorič županov, da govore kar v imenu
Nemcev in še — Slovencev. Nič jih ne ovira okolnost,
da sedanji občinski volilni red ne legitimira županov
zastopati ljudstvo, kar se mora glede na Sp. Štajersko
še posebno pibiti, ker temu, kar so govorili, gotovo
ne pritrjuje večina štajerskega prebivalstva.

Ornig je rekel med drugim: »Vedno večje hujskanje
našega ljudstva tvori resno nevarnost. Od parlamenta
pričakujemo pomoč zama. Poslalo nas je sedaj ljud-
stvo, da naprošamo Vaše Veličanstvo mogočne besede,
s katero se precej končajo spletke, ki glodajo enotnost
naše monarhije. Od parlamenta ničesar ne pričakujemo,
ker je to hiša večnih sporov. Prosimo goreče: Vaše
Veličanstvo naj po krmarju države tudi brez parlamen-
ta prouči državne potrebe in okrepi z enotnim po-
veljstvom in državnim jezikom enotnost države in uve-
ljava s samoupravo Dalmacije in Galicije stari preisku-
šeni državni vpliv našega ljudstva.« Ornig je tudi
zahteval naj se krši ustava! Preko ustavnega zastop-
stva naj se uvede nemški državni jezik in izločita naj
se Galicija in Dalmacija. In zaklical je, naj postopa ce-
sar trdo proti tistim, ki psujejo avstrijske kmete in
meščane radi njih zvestobe državi z besedo in s pisavo;
še bolj trdo proti tistim, ki napadajo državi zveste

uradnike z besedo in pisanjem in ponižujejo njih ugled;
najbolj trdo, da, neizprosno, pa proti vsem tistim, ki
ogrožajo državo in krono z besedo in pisanjem zadnje
čase pa celo z državi nevarnimi dejanji. Uradno poro-
čilo o sprejemu ne poroča, če niso bili nekateri člani
deputacije takrat v zadregi. Znani gospod Linhart,
nekdanji slovenski socialni demokrat temnega spomina,
zdaj »nemško-slovenski kmečki voditelj«, je govoril
celo, da potrebujejo gospodje, ki so prišli, moralne za-
stave, besede moči, ki jo more spregovoriti le cesar;
ta beseda bo njih meč v veliki nevarnosti, ki se ko-
piči n ajugu kot jugoslovanska revolucija.

Cesar naj spregovori to besedo, potem izgine vsa-
ka nevarnost prestolu in kroni. Umljivo je, da cesar
gospodom ni odgovarjal enako. Odgovarjal je v tistih
smereh, ki so nam že znane iz izjav ministrskega pred-
sednika. Gospodom je izjavil, da se morajo pogoji na-
rodnega in kulturnega razvoja posameznih narodov
zbojšati; vlada dela na to, da dobi vsestransko zado-
voljivo rešitev temeljnih vprašanj, ki se more rešiti le
v avstrijskem okviru, ki ne sme v najmanjši meri ome-
jevati zgodovinskih posebnosti dežela in njih skupno-
sti, prostosti velikih gospodarskih poto, dušnih in
materielnih temeljev strnenosti, sile in procvita držav-
nega ustroja. Odposlance naj ne skrbi, da se more ši-
riti neovirano nasprotno agitacijo in da bi se uveljavila
v bodočem oblikovanju reči. — Seveda so pričakovali
gospodje nekaj več. V časih rajnega Stürgkha se je po-
kazala njih srčna želja. Temeljni nazor njih politike je
pač, da se smatrajo za nekaj drugega, kar so. Če bi bila
Avstrija ali le samo Štajerska navezana na nje, bi bilo
slabo za državo in deželo. To je pokazala preteklost, to
kaže sedanjost in pokazala bo tudi bodočnost.

„Irski“ problemi.

Dumaška »Arbeiter-Zeitung« primaša ob-
širno, pa zanimivo razpravo o političnih razme-
rah angleških Ircev in jih primerja političnim
razmeram nemških narodov naše monar-
hije. Članek je politično velepoučen in stvaren,
za to ga primašamo v celoti:

Irski narod je med najmanjšimi evropski-
mi narodi. Prebivalstvo Irske je znašalo pri
zadnjem ljudskem štetju 4.930.000 duš, od teh
le 3.243.000 katoličanov. Le ti tvorijo irski na-
rod; ostali irski prebivalci — anglikani, presbi-
terijanci in metodisti — so angleškega in škot-
skega izvora ter so veliki sovražniki keltsko-
katoliškega irskega naroda. In ta mali narod je
obenem tudi še danes, po velikih agrarnih re-
formah, ki jih je izvedla angleška demokra-
cija na Irskem, jako ubožen narod. Vsa velika
irska industrija, tekstilna in ladjedelna indu-
strija, ima svoje gnezdo v protestantskem Ul-

stru, podjetniki na splošno niso katoliški Irci,
temveč protestantski Anglosasi, in irski narod
daje tem industrijam le delavske moči, po ve-
čini le neizučene, slabo plačane delavce. V ka-
toliških grofijah Leinster, Munster in Con-
naught prevladuje skoro izključno še poljedel-
stvo, ki je večinoma še prav zaostalo. Vse ob-
delovanje je primitivno, obrtno izdelovanje je
omejeno na posamezne domačije, kolovrat
igra še veliko vlogo. Majhen je ta narod in
ubog in zato je tudi njegova kultura še jako
nizka. Število analfabetov je še vedno visoko;
dvanaest odstotkov preko devet let starih ka-
toličkov ne zna niti pisati niti čitati. Politično
in duševno vodstvo naroda je bilo še pred
kratkim v rokah duhovščine; šele v zadnjem
desetletju si je moral kaplan dovoliti deliti
vodstvo irskega naroda z literati »Sinnfeiner-
jev« in z zaupniki organizacij, ki jih je ojačilo
Larkinovo delovanje.

Majhen, ubog, kulturno zaostal narod —
in vendar je moralna velika, svetovna Anglija
ponovno kapitulirala pred tem narodom! An-
gleška vlada naznanja, da hoče zbirati na Ir-
skem prostovoljce, in upa, da bo uspel dovelj
velik ter da ne bo potrebno nasilnim potom
urvesti vojaško prebiranje. To pomeni, da se
Anglija ne upa, izvesti splošno brambno dolž-
nost na Irskem; to pomeni, da se umika An-
glija odporu irskega naroda, ki je, solidaren od
nadškofa pa do zadnjega proletarca, prisegel
pred krucifiksom, da se hoče upirati brambni
dolžnosti. Angleška vlada naj pozapré vodi-
telje irskega naroda, angleško časopisje naj za-
sramuje irske »velezdajalce«, ki se branijo
pomagati skupni domovini v uni sile in potrebe
— irski narod je dobil v boju za brambno dolž-
nost prvo bitko.

In s tem niso zmagali Irci le nad brambno
dolžnostjo! Irske agrarne revolucije so vsilile
Angliji veliko agrarno reformo, ki je razlastila
angleške posestnike na Irskem in razdelila njih
zemljo irskim kmetom kot svobodno dedščino
in lastnino. Narodno gibanje, ki prevrta danes
irski narod, bo prisililo Anglijo, da prizna ir-
skemu narodu lastno državo, za katero se bo-
juje, in samovlado na irskem otoku. Kajti tudi
mogočna Anglija ne bo prenesla ta »tili«, »ne-
krevavi«, »mirni«, toda odločni in solidarni od-
por celega irskega naroda proti sedanjemu
redu. Upor more država potlačiti, izgrede pre-
živeti; toda trajno ne more upravljati nobene
dežele, kjer goji vsak vaški župan, vsak orož-
nik, vsak poštar, vsak železniški sprevodnik,
vsak žitni kupovalec in vsak učitelj v svojem

LISTEK.

Po praških slavnostih.

»Ku předu, lodi má! At cil jest kdesi v dálí!
A v bouf šilené můj korá ztroskotá-li,
Zajdeme s klldem oddaným.
Zajdeme smířeni, zajdeme s jasným čelem.
Neb nemohu-li byti spasitelem,
chci byti Ukřizovaným.«

Viktor Dyk je pesnik, ki zavzemlje danes skoro
prvo mesto v češkem pesništvu. V vojni se je razvil;
je mogočen talent, njegov vpliv na mišljenje naroda je
precejšen. Ta mož kliče v zbirki svojih najnovejših pes-
mi, ko že pojenjavajo akordi njegovega silnega duha:

»Naprej, ladja moja! Naj je tudi cilj v daljavi. In
če v blaznem viharju se razbiješ ob pečine — umreva
udano, mirno. Umreva pomirjena, umreva jasnega čela.
Če ne morem biti rešitelj, hočem biti križan...«

Zdi se mi, da je ofielna češka politika — Dykova.

Ako hočemo vsemu razumeti, je treba, da pogle-
damo politične stranke pred vojno in sedaj.

Pred vojno smo imeli splošno narodno-meščanske
stranke: madočeška, staročeška, radikalno - državno-
pravna, radikalno - napredna, ljudsko - napredna ali
realistična — potem: klerikalna in anarhistovska ter

razredne: kmečka (agrarna) separatistično češkoslovan-
ska soc. dem. stranka, centralistična češka soc. dem.
stranka in — narodno socialna, ki je bila več ali manj
tudi nekaka splošno narodna stranka. Z vojno so se pri-
čela politična preganjanja. V tem so trpele največ radi-
kalne stranke, kojih predstavniki so bili dr. Kramář,
dr. Rašín, V. Klofač. — Po smrti grofa Stürgkha in po
pomilostitvi na smrt in v dolgo ječo obsojenih politič-
nih voditeljev se je začelo koncentrirati politično živ-
ljenje. Že prej sta se ustanovila Narodni odbor in Če-
ška Zveza kot reprezentanta celega naroda. Češka
Zveza poslancev v državnem zboru se je ustanovila, da
nastopa za pravice narodove enotno. Narodni odbor
pa naj bi vodil doma narodno gibanje. Vendar stranke
so bile še tu. Vojna je radikalne elemente: ali še bolj
radikalizirala ali pa privela k razmišljanju: »kako od-
slej dalje.« Tako se je pokazalo.

»Narodni Listy« so začeli s koncentracijo narodno-
radikalnih elementov pod praporjem »državno - pravne
demokracije«, v kjo so se priglasili vsi radikalni Mla-
dočehi s Kramářem na čelu, radikalni državnopravni
z Rašinom, Sokolom in Kalino, radikalni naprednjaki s
dr. A. Hajnom, precej Staročehov in tretjina bivših re-
alistov s Herbenom, pesnikom Macharjem itd. Njih or-
gan so postali »Narodni Listy«, v kojih uredništvo je
stopil tudi Viktor Dyk... Radikalni nacionalizem, če-
škoslovska država na temelju češkega državnega pra-
va za Čehe in Češko, ter na temelju prirodnega prava
za Slovake na Ogrskem... Boj proti boljševikom kot

proti nesreči ruskega naroda — boj proti vsakemu, ki
bi ne šel za radikano politiko državnopravno... Za
vsem pa se vidi senca kulta vodji vse te politike dr.
K. Kramářu... »Državnopravna demokracija« hoče biti
ofielna češka politika. Vsled svojega časopisja —
»Narodni Listy« so med drugimi Slovani in po skupini
smatrani za ofielno glasiło Čehov — vsled nastopov
dr. Kramářa in drugov ter vsled dejstva, da so v njih
reprezentanti največjih čeških gospodarskih ustanovi-
tev (bank, hranilnic, raznih podjetij in akcijskih družb),
kulturnih inštitucij ter spošno narodnih ustanov — je
to umevno. Tudi velike praške slavnosti so se vršile v
senci »državno - pravne demokracije«, ki je tudi v
sredo zvečer (15. maja) pozvala slovanske goste v
Meščansko besedo na komerz, dasi se je pela ta večer
v Vinohradskem gledališču Smetanova prekrasna opera
»Hubyčka«. Na čelu slavnostnega odbora za jubilej
»Narodnega divadla« je stal dr. K. Kramář, tajnik pa je
bil pisatelj Jaroslav Kvapil, oba izmed prvih iz dr-
žavno - pravne demokracije...

Oportunistični elementi mladočeške stranke z dr.
Tobolko na čelu se niso pridružili dr. Kramářu in Vik-
torju Dyku. Odšli so iz »Narodnih Listov«, ki so jih
vodili skoro tri leta v vojni, stoje ob strani. Te dni
začno izdajati tednik Česka Svoboda, ki ga bo urejeval
St. Haverá, bivši urednik »Nar. Listov«. Ti možje se
ne strinjajo z Dykom, ki je sicer v svoji zbirki »Anebo«
zapel tudi »nie smutnějšího než klam, došly viry« (nič
ni bolj žalostnega kot zmeta, ki se ji verjame).

srecu sovražstvo do države, v službi katere naj deluje! Mogočna Anglija bo morala v celoti kapitulirati pred majhnim irskim narodom, kakor je kapitulirala danes pred njim v ne malo važni zadevi. Današnji čas, ko hoče v državni upravi sodelovati in soupravljati vsak narod, ne more vsiliti več nobenemu narodu državni red, proti kateremu se upirajo in ki ga odklanjajo, ne more več zabranjevati pravice do lastne samovlade. Tudi mi imamo svojo irsko. Razlika pa je, da nimamo le ene Irske, temveč jih imamo šest. Kdor je o tem še dvomil, tega morajo izučiti praški dogodki. Menili so, da bodo privleči Čeha do domovinske državljanske svobode, ko so obdolžili njih voditelje glasno in javno veleizdaje; in Čehi so nato odgovorili s tem, da so pokazali odločnejše kot kdaj prej svojo solidarnost in enodušnost ter svoje mišljenje. Hoteli so Čeha potolažiti in uplašiti z enostranskim poseganjem v češki upravni red. Toda glej — naenkrat niso bili češki »veleizdajci« nič več osamelci, na njih strani so bili naenkrat zastopniki vseh nenemških narodov: Slovenci, vedno pobožno katoliško ljudstvo, Hrvatje, vedno dobri Habsburžani, Poljaki, ki niso bili nikdar panslavisti, da, celo Italijani, ki sploh niso Slovani. Kaj so bili praški dnevi drugega kot izpričevalo za dejstvo, kakšno je razmerje nenemških narodov do države? To bi bilo treba pomisliti vsem: visoki vladi predvsem, ki bi pač morala premisliti, kam vesla državna ladja, če se nahajajo narodi, ki tvorijo 64 odstotkov državnega prebivalstva, v takem razmerju k državi; pa tudi nemški narod, ki šteje le 36 odstotkov državnega prebivalstva naj premisli, je-li se mu posreči, kar se niti ne posreči veliki Angliji proti majhni Irski. Pa, kako odgovarja avstrijska brezmišelnost na praške dneve? Vlada ustavi največji dnevnik in prihaja s policijskimi odredbami. Državni problem je zrahljan, mi pa odgovarjamo z udarci. In nemško meščanstvo? Vpije, da so praški demonstrantje le veleizdajci, le zavazniki entente; patriotje pač ne vedo, kako domovino zasnamujejo, če svetu pripovedujejo, da računajo zastopniki večine narodov te države na zmago sovražnika! In kakšnih sredstev se poslužujejo? Predvsem policije; ideali dunajskega časopisja so izjemno stanje, preki sod, ječa in vislice! In potem seveda razbitje parlamenta, absolutistični oktroi! Kakor da bi tudi najbrutalnejši, najhujši in najmogočnejši absolutizem mogel trajno doseči, da bi vladalo 36 odstotkov nad 64 odstotki prebivalstva! Kakor da bi se nemški narod v Avstriji raje odnekel lastne svobode, samo da more šestim drugim narodom zabraniti samovlado!

Ne, tudi mi ne bomo gotovi s svojo šestkratno Irsko. Za samoodločbo narodov govori ves razvoj z neodoljivo silo. Kakor velika Anglija ne bo mogla zabraniti irskemu narodu avtonomije, tako bo morala dovoliti tudi Avstrija vsakemu svojemu narodu homerulo.

Demonstracija brez ljudstva.

Iz Celovca, koncem majnika.

Nemško-meščansko časopisje koroško in tudi graška »Tagespost« je pomohalo to veli-

kih izjavah, ki so se vršile na velikonočni ponedeljek v celovškem deželni dvorcu. Pri teh izjavah je šlo za odpor proti delitvi Koroške, oziroma nacionalne razdelitve v okrožja po češkem vzoru. Da ne obstoji prav nobena nevarnost, da bi se dežela koroška »raztrgala«, kakor imenujejo nemški meščani nacionalno razdelitev v okrožja, je posneti že iz poročila ministrskega predsednika Seidlerja, ki pravi, da za Koroško niso proračunane take izpremembe. Ker pa se dobe povsod ljudje, ki ne morejo živeti brez nacionalnega hujskanja, se porabi vsaka prilika, da se podnetijo nacionalne strasti.

Vzroki za nanovo vprizonjeni nacionalni prepir na Koroškem nudijo nabiranja podpisov za jugoslovansko deklaracijo. S tem se čutijo nemški meščani na Koroškem ogroženi v svojem neodmejenem gospodstvu in kličejo nebo in peklo na pomoč, da si zagotovijo vladarstvo za vse večne čase. Tako kakor v državi, tudi po deželah nacionalni prepir ni drugega, kakor prepir za jasli in korita. Sedaj so uradniška in sodnijska mesta na Koroškem zasedena večinoma z Nemci, deželo in večino občin upravljajo in vladajo v njih nemško meščanstvo.

Slovenci hočejo nacionalno enakopravnost in njihovi sinovi imajo prav tako pravico do uradniških mest v deželi; čutijo pa, da jih prezirajo Nemci. To je poglavitni vzrok nacionalnega hujskanja. Pri tem pa se kaže pravo nerazumevanje, da nemško meščanstvo v sudetskih deželah zahteva isto, kar odklanja nemško meščanstvo v planinskih deželah. Graška »Tagespost« pozdravlja uvedbo nacionalne razdelitve v okrožja na Češkem in se veseli obenem odpora na Koroškem. Tudi to ima svoje določene meje. V sudetskih deželah so Nemci v manjšini, zaradi tega zahtevajo nacionalno varstvo proti nadvladi Čehov; v alpskih deželah pa so v večini in odrekajo slovenskim manjšinam enako varstvo, kakršno zahtevajo nemški nacionalci v sudetskih deželah. Prav tako je s Slovani. Čehi se upirajo »razkosa« Češke, ker so tam v večini in vladajo v deželi, Slovenci na Štajerskem in Koroškem pa se potegujejo za razkosa slovenskega ozemlja v teh deželah. Ti zahtevajo prav nasprotno tega, kar hočejo Čehi na Češkem preprečiti.

Ob tem se meščanski nacionalisti vedno sklicujejo na ljudstvo, dasi pravo ljudstvo, delavski razred, od strani gleda to nacionalno hujskanje in ima druge skrbi. Zlasti v sedanjem času, ko lakota in pomanjkanje stojita zapisana na čelu vsakemu proletarcu, odklanjajo razredno-zavedni delavci slabe poizkuse, ki se uganjajo z besedo »ljudstvo«. Vsekakor želi tudi delavstvo skorajšnjo rešitev nacionalnega vprašanja. Toda ta rešitev mora biti pravična in se more izvršiti le v smislu socialno-demokratskega narodnostnega programa, čegar bistveni del se glasi:

1. Avstrija se preustroji v demokratično narodnostno zvezno državo.

2. Namesto zgodovinskih kronovin se ustanove narodno omejene samouprave, katerih zakonodajo in upravo oskrbujejo nacionalne zbornice, voljene na podlagi splošne, enake in direktne volilne pravice.

poslanca Modračka smatral za onega, ki bi dosledno šel za tem, kar se mu enkrat zdi prav in dobro. Drž. poslanec Modraček je posebna duša. Proletarec od nog do glave, demokrat nčistejšega kalibra, dober, pošten — ali nestalna glava. Danes je prišel že tako daleč, da je v parlamentu opsoval boljševike in v svojem štirnajstodnevniku »Socialistické Listy« poimenoval vodilne misli komunističnega manifesta za — iluzije.

Ena smer strankina gre za politiko internacionalno, za sporazum z nemškimi sodrugi, za kar najbolj delavsko politiko in za kar najmanjšo zvezo z buržoazijo in za kolikor možno prijateljsko sodelovanje s češkimi socialisti, ali ne za spojitve ali združitev z njimi v eno stranko, dokler ne pokaže čas, kako je in kaj. To je smer državnega poslanca Némca, Jiraska, Šmerala, dr. Winttra, urednika Štívina, dr. Houserja, Johanisa i. t. d. Ta smer odločuje v stranki in je gospodar v vseh poglavitnih strankinih institucijah.

Druga smer je tzv. plzenska smer, ki ji stojita na čelu urednika dnevnika »Nove Dobe« v Plzinu sodr. drž. poslanec Gustav Habermann in L. Pick. Pri nji je še drž. poslanec Běhyně, urednik tednika »Hlas Lidu« v Prostějovu. Ti so za takojšnjo združitev s češkimi socialisti ter za kolikor mogoče radikalno narodno politiko v državno — pravnem smislu.

Obe smeri delujeta vzajemno, škoda je le, da osebe neprijaznosti prepad še razširjajo in poglabljajo. Želeti bi bilo, da bi dobra volja na eni in drugi strani pomagala razjasniti nejasno na obeh straneh. V.

3. Vsa samouprava ozemlja onega ali drugega naroda tvori skupno nacionalno-enotno zvezo, ki popolnoma avtonomno oskrbuje svoje narodne zadeve.

4. Pravico narodnih manjšin varuje poseben zakon, katerega sklene državni zbor.

5. Ne pripoznavamo nobene nacionalne predprave, zametujemo tedaj zahtevo kakega državnega jezika. V kolikor je potreben občevelni jezik, bo določil državni zbor.

To so temeljne zahteve socialno-demokratskega delavstva glede ureditve nacionalnega vprašanja v Avstriji. Izvedba pa ni mogoča potem sile, temveč le potem sporazuma, in pred vsem z odstranitvijo privilegijev posebnega razreda. Le z demokratizacijo vseh postavodajnih in upravnih oblasti, to se pravi s politično in nacionalno enakopravnostjo vseh narodov je mogoča zdrava razrešitev narodnega vprašanja v Avstriji.

Meščanski nacionalisti porabljajo samo besedo »ljudstvo« za svoje samopašne namene, dočim je pravo ljudstvo, delavstvo, brez pravic in brez varstva. Tudi v deželni dvorcu se je mnogo govorilo o »ljudstvu«. V resnici je bilo skupno delavstvo in velik del meščanstva izključeno od prireditve in največ ljudi sploh ni ničesar vedelo o tem. Zbrani so bili samo privilegirani vitezi deželnega zbora in občin, skupaj zlobnani koristolovci privilegirane vlade v deželi in občinah. Večina koroškega prebivalstva noče ničesar vedeti o nacionalnem hujskanju. Ono hoče kruha, mir, gospodarstvo, varstvo in politično enakopravnost. Toda za te stvari niso imeli prireditelji demonstracije v deželni dvorcu nobene besede. Koroški delavci so večinoma oni, ki so branili deželo pred sovražnim vpadom, prelili so svojo kri za posedujoče, ki v zaledju uganjajo nacionalno politiko in se z nobeno besedo ne spominjajo sramote, katero povzročajo branilcem domovine s tem, da jih smatrajo v deželi še naprej kot brezpravne pacije. Izbruh nacionalnih strasti naj zakriva to sramoto in zatemni pomankanje ljudstva. Zborovanje privilegiranih vitezov v deželni dvorcu je bila demonstracija brez ljudstva. Po vojni bo ljudstvo dostavilo račun in svetohlinski privilegiranim vitezom potegnili hinavsko krinko z obraza!

Opomba uredništva. Ta dopis izvira iz merodajnih krogov socialne demokracije v Celovcu, ki je seveda v nemških rokah. Naši čitatelji razvidijo iz njega pošteno borbo zavednega razrednega delavstva. Stališče vodstva socialne demokracije na Koroškem je enako kakor naše le s tem razloškom, da smo mi direktno udeleženi na obrambi, ker pripadamo narodu, ki ni enakopraven. Enakopravnost je pa naša pravična zahteva.

Politični pregled

— Nemci na delu proti parlamentu. Nemškonacionalno časopisje pritiska na vlado, naj nikar ne skliče parlamenta, ter opozarja na nezadovoljnost Čehov, na nastop proti Jugoslovanom, na razmere v Pragi in na dogodke na jugu in trdi se tudi dokazati, da vlada do določenega roka ne bo mogla končati pogajanj s Poljaki in zagurati si večino v parlamentu. Z ozirom na nemško hujskanje objavlja »Arbeiterwille« članek, v katerem izvaja med drugim: Res je že, da nima Seidler večine, toda parlamentarna navada je, da mora oditi vlada, ki nima večine, ne pa parlament. Vlade ni prisilila morebiti kaka večina parlamenta k narodnim eksperimentom, ki so povzročili sedanje zmede; kar je napravila, storila je iz lastnega nagiba ali pa po naročilu drugih moči, ki verjamejo, da je mogoče držati skupaj z nemškimi nacionalci staro habsburško državo in jo morebiti še regenerirati. Odkod brije veter v zadnjem času, ki je povzročil Czerninov govor in Seidlerjev narodni diletantizem, se natančno še ne ve, a zamore se deloma že slutiti.

— Nemški »volksrat« zahtevajo nemški državni jezik. V soboto in nedeljo so zborovali na Dunaju zastopniki nemških »volksratov« za Češko, Nižjo Avstrijo, Štajersko, Koroško, Kranjsko, za Trst in Primorsko, Tirolsko in Galicijo. Sprejeta je bila soglasna resolucija, ki odločno naglašja državno enotnost ter zahteva, da se uvede nemški državni jezik. Ustanovitev okrožnih glavarstev na Češkem — pravi resolucija — pač pomeni zenoostavljenje uprave, sprejemljiva pa je za Nemce le pod pogojem, da se izvrši v smislu nemških zahtev. Samo močna centralistična oblast zamore zadostno ščititi nemške manjšine. Svobodna pot do Adrije za skupno nemštvo je brezpogojna državna potreba. Vsi poskusi za češko-slovaško avtonomijo se morajo odločno zavrniti. Reso-

En del realistov je ostal tudi ob strani ter izdaja tednik »Česka Straž«, ostati hoče veren svojim predvojnim načelom.

Narodni oscilci pod vodstvom drž. posl. Klofača, Štíbrnega, Buřivala in dr. so se združili letos ob velikonočnih praznikih s pristaši češke federacije anarhistov pod vodstvom zobozdravnika dr. Vrbenskega z enim delom čeških socialistov ter s skupino češke inteligence, ki jo vodi vseučiliški profesor F. Krejčí ter so si nadeli ime »českí socialisté«. Že pred tem se je začela pospeševati v češki delavski javnosti misel, da se vse češke socialistične stranke združijo v eno. Češka socialistična stranka je ob velikonočnih praznikih, ob priliki svojega novega konstituiranja, sprejela nov program, ki se izjavlja za socializem in se priglaja v internacionalno, v njem pa je tudi obsežena formulacija razrednega boja. Ta je sicer še ponekod premila, ker pravi le, da priznava stranka razredne razlike, na katerih temelji »političen boj čeških socialistov v lastnem narodu«. Socialna demokracija pa smatra razredni boj kot edino pot, ki vodi k odstranitvi razrednih nasprotstev. Zato se na tem zboru ni reklo nobene odločilne besede glede spojitve čeških soc. strank, le zbor je odobril z navdušenjem vse korake, ki vodijo k temu. Pozdravil je tudi vsako akcijo, ki vodi k zblizanju in k skupnemu nastopanju.

Češka soc. dem. delavska stranka (separalistična) je bila pred vojno velika, trdna, enotna, dobro organizirana stranka. Vojna je tudi na nji poskusila svoje. V stranki sta dve smeri, skoro bi rekel tri, če bi drž.

lucija zahteva varstvo interesov nemških manjšin in avstrijskih skupnih interesov tudi pri ureditvi poljskega in ukrajinkega vprašanja. Soglasno se je končno sklenilo, da se ustanovi nemški »volksrat« za celo Avstrijo.

— **Izdajstvo voilne reforme na Ogrskem.** V volilno-reformnem odseku v Budimpešti je 24. majnika v nadaljevanju debate v volilno-reformni predlogi izjavil grof Tisza: Skrbno smo poiskali najskrajnejšo mejo, do katere moramo iti. Nato so odklonili prvotno besedilo § 2. in sklenili po točkah glasovati o premembah, ki jih predlaga poročevalec. Pri prvi točki so odklonili po ministrskem predsedniku predlagano besedilo, sprejeli pa po grofu Tiszi priporočeno premembo. Ta paragraf se torej glasi: Kakemu za volilno pravico potrebnemu posebnemu atributu (posebnemu naslovu) odgovarja oni, ki je uspešno obiskoval šest razredov ljudske šole ali kak drugi s stališča volilne upravičenosti najmanj enakovreden razred kake šole ali kak učni tečaj. Besede: »... ki je uspešno dovršil četrti razred ljudske šole in zna vrhutega še madžarsko«, se je torej črtalo. Druge točke so bile z veliko večino sprejete tako, kakor jih je predlagal poročevalec. K temu je pripomnil, da je število šestrazrednic na Ogrskem jako skromno in da predvsem nemadžarski narodi nimajo seveda nobenih!

— **Madžarski jezik v armadi.** Kakor se čisto »Az Est« z Dunaja poroča, se je pri skupnem vrhovnem vojaškem sodišču sestavil prvi ogrski senat. Člani tega senata so vsi zmožni madžarskega jezika.

— **Scheidemann v predsedstvu nemškega državnega zbora.** V predsedstvu nemškega državnega zbora se izvrši v kratkem pomenljiva izprememba. Najmočnejši frakciji, centrum in socialna demokracija, ki leta 1912 vsled konstelacije strank v predsedstvu nista bili zastopani, odpošljeta sedaj svoje zastopnike v prezidij. V poštev prideta poslanca Fehrenbach za centrum in Scheidemann za socialno-demokratsko stranko. Dosedanja podpredsednika Paasche (nacionalalec) in Dove (napredna ljudska stranka) ostaneta na svojem mestu, tako da bo predsedstvo štelu v bodoče štiri člane.

— **Poljsko vprašanje še nerešeno.** Predsedstvo Poljskega kluba je konferiralo pretečeno soboto z vnanjim ministrom grofom Burianom. V poldrugournem razgovoru so opozarjali Poljaki, da jih skrbe razna poročila časopisov ter prosili ministra, naj pojasni, koliko je resnice v teh vrstah. Grof Burian je izjavil, da vprašanje Poljske v nemškem glavnem stanu ni bilo rešeno in da je še odprto. Upa pa, da se mu posreči, ga ugodno rešiti. Prosil je, naj se vpliva na Poljake in poljske poslance, da počakajo uspehov pogajanj, ki se morebiti v kratkem dosežejo.

— **Aretacije v Italiji.** V Italiji se nadaljujejo aretacije oseb, ki se ne morejo navdušiti za nadaljevanje vojne. Vsled odredbe vojnega sodišča v Milanu sta bila zadnje dni aretovana: socialist Bruno Fortisini, tajnik milanske socialistične organizacije, in voditeljica socialistične ženske organizacije, Zanetta, v Milanu.

— **Mirovna pogajanja v Kijevu.** V Kijevu se je sestala mirovna konferenca, ki razpravlja o pogojih premirja, kateremu naj sledi definitivni mir med Rusijo in Ukrajino. Zastopnik ruske delegacije je vprašal, kako vlogo imajo nemške čete v Ukrajini. Predsednik ukrajinke delegacije je odklonil odgovor na to vprašanje ter je le izjavil, da je Nemčija zaveznica Ukrajine.

— **Ententa protestira proti bucareškemu miru.** Brezžična brzojavka iz Lyona poroča o protestu, katerega so zastopniki Francije, Anglije, Italije in Združenih držav poslali rumunski vladi. Mlade imenovanih držav izjavljajo v tej listini, da smatrajo kot ničevne vse mirovne dogovore, katerih kršitev je entento prisilila k vojni, in vse one pogodbe, ki kršijo pravice in interese alijanih držav.

— **Ententa v Rusiji ne bo posredovala.** Iz Washingtona javljajo: Ameranci in Zedinjene države so se zedinili, da ne bodo posredovali v Rusiji. Obenem nadijo Rusiji vsakovrsten uvoz in vsakršno možno pomoč. Za sedaj torej ne bo nobene intervencije. Anglija in Zedinjene države sta sporočili Japonski, da njun kurs ni naperjen morda proti Japonski, temveč da gre tu le za vprašanje politike.

— **Ministrstvo dunske republike.** Glasom brzojavke »Robočaja Živa« iz Rostova, je bilo te dni sestavljeno ministrstvo dunske republike. Širijo se vesti, po katerih hosta prišla Trockij in komisar za narodnostna vprašanja, Stalin, v kratkem v Kijev.

— **Protirevolucija v Odesi.** Ukrajinški tiskovni urad javlja: V Odesi je socialistična дума razpuščena in mestna hiša zastražena z milico. Za odeskega župana je imenovan general Dobrovolski.

Shodi.

— **Rakek.** V četrtek, dne 30. maja ob 4. popoldne se bo vršil shod v gostilni »Ševar« z dnevnim redom: Politični položaj in delavstvo. Poroča sohr. Kopač.

Društvo »Svoboda« v Ljubljani

priredi
v soboto dne 1. junija t. l. ob 8. zvečer
v »Mestnem Domu«

: javno predavanje :

Predaval bo pisatelj **Ivan Cankar** o predmetu:
Slovenska kultura, vojna in delavstvo.
Vstopnina za nečlane 40 vin., za člane prosta.
ODBOR.

Dnevne beležke.

Sodrug! Bliža se konec meseca maja in začetek junija. Vsak naj se vpraša, koliko novih naročnikov je »Napreju« v tem mesecu pridobil. Kdor ni dosedaj napravil svoje dolžnosti, naj to stori sedaj ob koncu meseca. Nobenega vestnega sodruga bi ne smelo biti, ki bi »Napreju« ne pridobil vsaj par novih naročnikov. Sodrug, časi so resni, delajmo vsi, vsak po svoji moči za prosep našega dnevnika, kakor tudi za prosep naše stranke.

— **Novi kurz.** Ali veste kaj pomeni ta beseda? Slišali ste jo že prav mnogokrat in najbrže jo tudi razumete. V glavnem ima v novi slovenščini dva pomena, sedaj dobiva tudi še tretji pomen. Tako imamo to besedo v pomenu smer (politična), tečaj (učni) in v cenzuri pa dobiva pomen anarhije. Državne oblasti so dobile lekcijo (pismeni kurz) od ministrstva, v kateri jim učitelj minister daje navodila, kako naj zatro gibanje za enakopravnost, torej za pravico, na jugu. Cenzorji, ki smejo danes po svoji vesti zapleniti, kar se jim ne zdi primerno za dotično čitateljstvo, so čitali ministrovo pismo, in seveda jih je to še bolj preverilo, kako blagodejno delo opravljajo, če varujejo ubogo zapeljano ljudstvo pred pohujšljivim čtivom. In tako se je zgodilo, da je v naših časopisih vedno več belih lis, ki jih čitatelji listov navadno opazujejo z nekim prezirljivim nasmehom. Da se tudi nam dogaja ta nesreča, da tudi nam pomaga cenzura večkrat, da vas ne pohujšujemo, mislimo, ste že opazili, zlasti te dni, ko prinaša naš list vsak dan več raztresenih belih lis. Ne smete pa misliti, da smo hoteli z dotičnimi noticami napraviti veleizdajstvo ali koga zapeljati v slaba dejanja. Med zaplenjenimi stvarmi so bile take, ki nam jih je doposlal c. kr. korespondenčni urad, ki je lahko prinesel ljubljanski »Slovenec« in ki smo jih čitali v graških listih. Poglejte torej, mi smo popolnoma nedolžni; krivo je temu le to, da se cenzori med seboj ne strinjajo ter da merijo čitateljstvo po karatih svoje subjektivne sodbe, ki je relativno odvisna od kvalitete cenzorjeve. Čutimo torej, da je politični kurz drugačen, čutimo pa tudi, da ima ministrov kurz slabo metodo, ker sedaj konfirirajo cenzorji celo poročila c. kr. korespondenčnega urada.

— **Za obletnico deklaracije** priredijo slovenske stranke Jugoslovanska demokratska stranka, Jugoslov. soc. dem. stranka in Slovenska ljudska stranka v nedeljo, 2. junija popoldne v veliki dvorani hotela »Union« skupen manifestacijski shod.

Cene na ljubljanskem trgu so take, da se človek mora čuditi. Kilogram črešenj stane — 8 kron, ravnotako kilogram graha! V Gradcu pa stane kilogram črešenj samo 3 K. Tudi drugi predmeti kakor suho sadje, orehi itd. so silno dragi. Naloga tržnega nadzorstva bi bila, da posreduje v tej zadevi.

— **Sestanek članov Društva zasebnih uradnikov in uradnic,** ki se je vršil snoči v restavracijskih prostorih »Narodnega doma« (Kržišnik) je bil jako lepo obiskan. Navzočih je bilo blizu 250 članic in članov. Odbor je podal povsem stvarno poročilo o svojem delovanju glede na izvedbo organizacije ter glede akcij za dobavo raznih življenskih potrebščin članstvu in njih materialnega položaja. Na sestanku so bile sprejete tudi tri resolucije. Zborovanje se nam zdi tako važno za splošnost, zlasti pa za napredek organizacijske misli, da moramo ob priliki obširneje izpregovoriti o njem.

— **Predavanje o »Lakoti«.** Predčerašnje predavanje prof. dr. Grošlja o »Lakoti«, ki ga je priredila ljubljanska »Akademija«, nas je očaralo. Ne morda vsled

tega, ker nam je razvozljaj skrivnost preganjati lakoto, ki jo občutimo bolj ali manj vsi, temveč, ker je znal z njemu lastno spretnostjo na veleznimiv način orisati simptome tega časa primernege dejstva, njegove prave vzroke in posledice. Pred tedni je bil nesel gospod predavatelj svojo »Lakoto« v Trst, toda tam ni imela posebno dobrega sprejema, zato jo je prinesel nazaj v Ljubljano, in jo razkladal ožjim rojakom. Ves proces prehranjevanja je pokazal na primeru ognjišča in ga prenašal od njegovega gorišča na človeško telo in njegovo gorišče — želodec. Le par elementov-princev sestavlja vso našo hrano in naš organizem; tako preprosto je vse, in vendar ustvarja to malo številce teh princov tako pestro in bujno življenje in organsko ter anorgansko prirodo. Za našo prehrano so neobhodno potrebni. Kralj vseh je ogljik, premog, poleg sebe pa ima sedem lakajev: kisik, vodik, dušik, fosfor itd. Brez teh ne bi bilo ne tehtnega gosjega bedra, ne prijetno vonjajoče pogače, ne mehke rumene solate, ne penečega terana. Pa vendar ga ni učenjaka, ki bi mogel iz teh ne bi bilo ne tolstega gosjega bedra, ne prijetno To more le večno snujoča, ustvarjajoča priroda v svoji kristalni posodi z nadvse pravično roko in tehtnico. Vso snov je znal prepojit predavatelj z resničnim zdravim humorjem, zato je morala sicer malo učenjaška snov zainteresirati tudi čisto priprostega človeka, in teh smo ravno pogrešali pri včerašnjem predavanju. Udeležba je bila srednja, kdor pa je predavanje poslušal, je preživel večer smeha in pouka, in židane volje je z »Lakoto« odšel domov.

— **Dnevi darovanja za slovenske vojne slepce, invalide in sirote** bodo v Ljubljani in po celi deželi v času od 1. do 4. junija (začno se prihodno soboto in trajajo do torka 4. junija). Dobra srca, z bogatimi darovi se spomnite teh največjih žrtev!

— **X. c. kr. avstr. razredna loterija.** Zrebanje 1. razreda se vrši 11. in 13. junija t. l. Srečke za ta razred priporoča Ljubljanska Kreditna banka v Ljubljani in njene podružnice v Trstu, Celovcu, Celju, Splitu in Gorici (t. č. v Ljubljani.) Cena srečk: $\frac{1}{4}$ 40 K, $\frac{1}{2}$ 20 K, $\frac{1}{10}$ 10 K, $\frac{1}{20}$ 5 K.

— **Porotno sodišče.** Kot zadnji slučaj drugega letošnjega zasedanja porotnega sodišča v Ljubljani je prišel na vrsto slučaj delavca Antona Jurašiča iz Godoviča radi uboja. Obtoženec je delal pri stavbeni tvrdki Redlich v Godoviču kot delavec. 20. januarja je sedel v gostilni z več prijatelji, dočim so sedeli pri drugi mizi trije vojaki. V gostilni se je plesalo in med četovodjo Baloghom in Jurašičem se je vnel prepir. Nek drugi vojak Bogyja je pomagal četovodju. Jurašič je letlega zabodel z nožem v spodnji del života, začel nato obdelavati Balogha, kateremu je prizadejal pet sunkov z nožem. Bogyja je dne 26. januarja umrl v bolnici, Balogh pa se je zdravil osem tednov. Jurašič se je izgovarjal, da je storil dejanje v silobranu. Porotniki so zanikali krivdo in Jurašič je bil obtožbe oproščen.

— **Umri je v Spodnji Šiški g. Jakob Jesih,** posestnik in gostilničar, v stanosti 74 let. Pogreb se vrši danes popoldne.

— **Prememba posesti.** Gospod Anton Pesek, lastnik »Zvezne tiskarne« in izdajatelj »Tedenskih slik« v Ljubljani, je kupil hišo Peter Lasnikovih dedičev v Wolfovi ulici.

— **Grof Černin v Ljubljani.** Grof Černin z rodbino se je dne 27. t. m. vrnil iz Opatije na Dunaj. Kosil je v Ljubljani na glavnem kolodvoru. Obed je bil pripravljen za 15 oseb.

— **»Glasbena Matica« v Ljubljani** priredi v soboto, dne 1. junija 1918, ob poldevetih zvečer v veliki dvorani hotela »Union« dobrodušni koncert na korist slov. vojakom slepcem, invalidom! Sodelujejo: gospa Zora Bihoy-Benedekova iz Zagreba, absolventinja operne šole c. kr. glashbene akademije na Dunaju, od sezone 1819-19, operna pevka c. kr. dvorne opere na Dunaju, dramatični sopran; gospodična Cirila Medvedova, slovenska koncertna in operna pevka v Ljubljani, altistinja; gospodična Dana Koblerjeva, slovenska klavirska virtuosinja iz Ljubljane, klavirsko spremljevanje. Spored: 1. a) Gluck: Dvospev iz opere »Orfej in Evridika«. b) Mozart: Dvospev iz opere »Figarova svatba«. 2. Rubinstein: a) Angel. b) Večerna pesem. c) Pevala je ptičica. Dvospevi. Pojeta gospa Zora Bihoy-Benedekova in gospodična Cirila Medvedova. Verdi: Arlja Aide iz opere »Aida«. Poje ga. Bihoy-Benedekova. Odmor deset minut. 4. Dvořak: a) Prstan. b) Ujeta. c) Na begu. Moravski dvospevi. 5. Lajovic. Tri pesmi za dva glasova: a) Ne povem vam zakaj. b) Prstan moj, ljubezni znak. c) Kje se skrivaš mi. 6. Liszt: Lorelja. Pesem. Poje gospodična Cirila Medvedova. 7. Čajkovskij: a) Dvospev iz opere »Evgenij Onegin«. b) Dva dvospeva iz opere »Pikova dama«. 8. Puccini: Dvospev iz opere »Madame Butterfly«. Cene prostorum: Sedeži po K 6:50, 5:50, 4:50, 3:50, 2:50; stojišča po K 1,60, za diake in diakinje po K —:80 se dobivajo v predprodaji v trafiki v Prešernovi ulici 54 in na večer koncerta pri blagajni. — Mali programi po 20 h. — Med izvajanjem posameznih točk vstop v dvorano ni dovoljen. — Začetek točno ob poldevetih.

— **Proga južne železnice zavetišče tatov.** Kar se tekom vojne dogaja na tej progi poseb-

no pa zadnje čase, presega že vse meje človeške poštenosti. Od Dunaja do Logatca je bilo »Občnemu kons. društvu« v Idriji pri eni sami pošiljki ukradenega za K 7.225,77 oblačilnega blaga, od katerega je bilo precej nakazanega za **siromašne sloje** (Volksbekleidungsware). Razentega je bilo društvu od novembra lanskega leta do sedaj pokradeno omenjeno samo v večjih svotah na tej progi tudi naslednje blago: Moke za aprovizacijo 6 vreč K 283,20, tropinca 1 sod K 3055.—, vermutovega vina 1 sod K 505.—, marmelade 11 zabojev K 480.—, salam 1 zaboj K 709,80, tropinca 74 litrov K 2950.—, orehov 3 vreče K 693,65, **skupaj za K 15.902,42 blaga**. Tatvin, ki znašajo manj kakor K 200.— in se gode pri vsaki pošiljki, tu ne omenjamo. Reklamiramo vse večje izgube, toda slavna železniška uprava ni doslej še nobene naše reklamacije rešila. Nekdaj so lovili tatove za eno žemljo, dandanes se krade kar na debelo, po vagonih, a se nihče zato ne briga. Država ima vse polno ljudi brez posla in jih mora rediti, da bi pa imela ljudi, ki bi čuvali na blago, ki se tako težko dobi, ki je namenjeno za ubogo civilno ljudstvo, zato nimaj zmisla. Če bo šlo tako naprej mora vse prenehati. Kdo pa naj še kupuje blago za tatove, katerim se gotovo bolj godi kakor pa onim, za katere trgovci ali društvo kupi blago. Kje so vendar naši ljudski zastopniki, da se ne ganejo na pristojnem mestu proti krivicam, ki se gode na žepih in želodcih ubogega naroda s tem, da se umetno vzgaja tatove, ki ne kradejo iz potrebe ampak zato, da z ukradenim blagom barantajo po vseh kotih, po mestih in celo po deželi. Zganite se vendar že enkrat ljudski zastopniki, če ste res kje, ter napravite red.

— **Obletnica jugoslovanske deklaracije.** Jutri je obletnica, kar je predložil Jugoslovanski klub državnemu zboru tako »nevarno« deklaracijo. Iz majhnega početka deklaracijskega gibanja je postalo veliko narodno gibanje. Misel združenja južnih slovanskih narodov je sicer že stara. Ti narodi so že desetletja prej zagovarjali svojo svobodo in enakopravnost, toda vedno so bili med njimi ljudje, ki niso razločili pravične enakopravnosti od ponižnega hlapčevstva tujim gospodujočim elementom; elementom, ki niso hoteli razumeti in še danes ne razumejo, da more narod poleg naroda živeti in se razvijati, ter da je prava vez med narodi šele enakopraven in svoboden sporazum med narodi. Socialna demokracija južne Evrope je ta problem za svoja ozemlja definirala popolnoma jasno 1909 in avstrijska internacionala na brusnem kongresu leta 1899. Danes se za rešitev narodnostnega vprašanja bore vse socialdemokratske in nemške in nemadžarske narodnosti v monarhiji.

— **Zagorje ob Savi.** Dne. 2. junija t. l. ob 9. dopoldne se bo vršil redni občni zbor društva »Krajevni odsek Zagorje ob Savi deželnega pomožnega društva za bolne na pljučih na Kranjskem« v rudniški restavraciji z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Volitev odbora. 3. Slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

— **Sodrug Preatz Franc** v Celju je umrl dne 28. t. m. Pogreb bo jutri v četrtek ob 3. popoldne. Pokojnik je bil jako delaven sodrug in organizator, ki je imel spričo meščanskih nacionalistov jako težavno stališče pri svojem delu, dasi je bil jako trezen delavski boritelj. Blag mu spomin.

— **Tatvine na Goriškem.** Minuli teden sta dva kraška kmeta kupila dve kravi v Furlaniji za 12.000 kron. Ko sta jih peljala proti Komnu, je prišlo sedem ruskih vjetnikov, ki so jima kravi ujeli. — V Vrtojbi so hoteli Rusi ob belem dnevu okraštiti kmeta Zavodlava. K sreči je prišel domov deček, in nato so jo tatovi odkurili.

— **Še vedno nesreče na Goriškem.** Piše se nam, da se nesreče z orožjem dogajajo dan za dnem. Sedaj ko je postalo solnce vroče, se granate v hribih same razpokajo.

— **Preprečen roparski napad na Ljubljancanko na Dunaju.** V hotelu »zum goldenen Lamm« na Dunaju je stanovala par dni gospa Terezija Eckert, trgovčeva soproga iz Ljubljane. V soboto zvečer okrog poldesetih je šla v restavracijo v hotelu. To priliko je porabil devetenaestletni natak Karel Schmidt, da je šel v sobo gospe Eckertove in se skril pod posteljo. Gospa se je kmalu vrnila. Predno pa se je vlegla, je previdno pogledala pod posteljo in našla tam Schmidta. Poklicala je hitro na pomoč in prihitelo je polno gostov. Schmidt pa se je bil vendar izvil in je skočil skozi okno na dvorišče. Pri tem si je izvil nogo, kar ga je drugi dan izdalo. Priznal je, da se je hotel polastiti denarja gospe Eckertove.

— **Kako je bil usmrčen redaktor Kotek pokopan.** »Ostravski Djenik« piše: Te dni je prišlo v Ostravico v spremstvu poslanca Buřivala vdova prosiškega urednika Koteka, da obišče grob svojega moža. Grobar se je protivil, pokazati ji grob, ker mu je vojaška oblast z grožnjo odpustitve prepovedala, da izda grobove usmrčenih oseb. Vsled telefonične intervencije je po dolgem obotavljanju dovolilo štacijsko poveljništvo, da

se grob pokaže. Grobar je nato peljal oba v neki skrit kot pokopališča, kjer leže grobovi usmrčenih, katere vsekakor kak nepoznačiči more komaj zapaziti. Gledal je na razpoložljivo listino in potem rekel, odštevajoč takomenovane »grobove« in končno pokazal na sedmega: »Tukaj zna biti!« Kakor bi ne šlo za človeka in vrh tega še za po nedolžnem usmrčenega!

— **Kart na tobak najbrž ne bo!** Z Dunaja poročajo, da so se pri prvotnem delu za uvedbo tobačne karte pokazale take težkoče in pomisleki, da se je merodajnih mestih začelo razpravljati proti uvedbi tobačne karte. Primerna razdelitev je nemogoča. Samo na Dunaju se je oglasilo za tobačno karto 10.000 nekadilcev.

— **Proti štrajkujočim krojaškim mojstrom.** Budimpeštanski uradni list priobčuje vladno navedbo o državi uporabi delavnic, orodja in zaloge materiala za krojače, ki so neutemeljeno zavrnil ali zavlačujejo izgotavljanje dela. Naredba vsebuje kazenske določbe, po katerem se tem obrtnikom za gotov čas, najdalje pa do konca vojne, prepoveduje izvrševanje obrta.

— **Polno okusa.** »Zeit« in drugi dunajski listi prinašajo naslednje naznanilo in se ne boje, ga prinesiti na čelu lista: »Vabilo k delitvi daril. Jutri, v četrtek, dne 23. maja popoldne ob pol eni bo slovesno poljubil na terasi kuršalona v mestnem parku član gledališča ob Donavi gosp. Hubert Marischka ono damo, ki je največ žrivovala za osmo vojno posojilo.« Lieb Vaterland, magst ruhig sein...

— **Opozarjamo na veliki socialni film »Izgubljena nesba«** (po romanu slavnega nemškega pisatelja Ludovika Fulda), ki se igra v Kino Central v deželnem gledališču danes ob 4., pol 6., 7. in 9. zvečer in jutri na praznik ob pol 5., 6., pol 8. in 9. zvečer.

Vojna.

Dunaj, 28. maja. Uradno se razglašča: Bojno delovanje v odseku Tonaie ponehuje. Ponovni italijanski poskusi, videti v naše črte, so se ponesrečili. **Del našega materiala v dolini Presena je prišel sovražniku v roke. Pri Capo Sile je sovražnik vdrl v neznaten del naših sprednjih črt.**

Berlin, 27. maja zvečer. Južno od Laona se vrši od danes zjutraj bitka za Chemin des Dames. Čete nemškega cesarjeviča so zavzele ves gorski hrbet v naskoku ter stoje v boju ob Aisni.

Berlin, 28. maja. Iz glavnega stana se poroča: Ob Kemmelu in ob Lysi, na bojišču ob obeh straneh Somme in Avre naraščajoč artiljerijski ogenj. Med Vermezele in Loire smo sunili v francoske črte ter dovedli nazaj nad 300 vjetnikov.

Napad armade nemškega cesarjeviča južno Laona je imel popoln uspeh. Francoske in angleške divizije so popolnem poražene. Armada generala Böhma je v naskoku vzela Chemin des Dames. Razsežni gorski hrbet, s katerega smo se laniško jesen iz strategičnih razlogov umaknili, je zopet v naši posesti. Po silni artiljerijski pripravi je naša izborna infanterija rano zjutraj izsilila prehod čez Ailetto ter je dalje vzhodno vdrla med Corbeny in Aisno vdrla v angleške črte. Popolnem iznenadena se je posadka prvih sovražnih črt le slabotno branila. Že v jutranjih urah smo vzeli v naskoku Pinon, Chavignon, fort Malmaison, Courtecon, Verny in Craonne ter vse močno izgrajene utrdbe v okolici Berry au Bac. Proti popoldnevu so naše čete ob neprestanih bojih dospelle med Bailly in Berry au Bac do reke Aisne. Bailly smo vzeli v naskoku.

Popoldne so se tudi boji nadaljevali. Med Vauxaillon in Bailly stojimo na višinah pri Neuville, Lassaux in severno Condé. Med Bailly in Berry au Bac smo prešli čez Aisno ter smo nadaljevali prodiranje v ozemlje, kjer so se vršili boji leta 1914. Sovražnika smo vrgli z utrjenih višin na južnem bregu reke. Med Bailly in Beaurieux smo dospeli do višin severno Vesle.

Armada generala Belowa je vrgla sovražnika iz njegovih močnih pozicij med Sapignoulom in Brimontom preko kanala Aisne-Marne ter je v nadaljnjem prodiranju na zahodnem bregu kanala v naskoku vzela Cormicy, Cauroy in Loivre. **Doslej smo našli 15.000 vjetnikov.**

Tudi na lovenski fronti živahno bojno delovanje. Izvršili smo uspešna podjetja ter dovedli 150 vjetnikov francoskih in ameriških polkov. — Ludendorff.

Nemška zmaga ob Aisni.

Berlin, 28. maja. Nova bitka na Francoskem je prinesla že prvi dan obsežno pridobitev ozemlja in velik uspeh nemških čet nad angleško-francosko armado, ki stoji med Sois-

sonsom in Reimsom. Nemški sunek je zadell tudi divizije ob kanalu, katere je francosko vodstvo potegnili z bojišča pri Amiensu in na Flanderskem. Bojna sila teh že izmučenih in oslabilih čet je seveda znatno zmanjšana. Nemška ofenziva na Aisni se razteza na približno 40 kilometrov. Prvi dan so napredovale nemške čete 10 do 12 kilometrov ter prodirajo nevzdržno dalje proti Marni.

Zadnje vesti.

Dr. Kramář iz Prage izgnan.

Praga, 28. maja. Državna policija je dr. Kramářa za nedoločen čas izgnala iz Prage. Kramář se je nastanil v Zbraslavi, majhnem trgu blizu Prage.

Dunaj, 28. maja. Z ozirom na poročilo, da je dr. Kramář izgnan iz Prage, izjavljajo češki poslanci, da policijsko ravnateljstvo formalno ni odredilo, da se dr. Kramář izira iz Prage, marveč mu je le naročilo, naj zapusti Prago. To zveni tako avstrijsko, da ne more biti drugače! Dr. Kramář silijo, da stanuje mesto v Pragi v kraju poleg Prage, in vse je rešeno...

Češki protest.

Praga, 28. maja. Predsedstvu Češkega sveta se je naročilo, da z vso odločnostjo zahteva od vlade, naj se skliče poslanska zbornica in delegacije. Ob enem se zahteva varstvo ustave, tiskovne in državljanske svobode.

Kongres ogrskih socialno-demokratskih organizacij.

Budapešta, 28. maja. Izredni kongres ogrskih strokovnih organizacij socialno-demokratske stranke je danes končal svoja posvetovanja. Glede društvene in zborovalne pravice je bila sprejeta resolucija, v kateri kongres zahteva, da se takoj razveljavijo vse odredbe, ki omejujejo društvene in zborovalne pravice.

Italijanska ofenziva.

Bern, 28. maja. »Secolo« poroča: Na celi fronti se je pričela italijanska ofenziva. Vsi vojaški zastopniki ententnih držav so odpotovali v bojno ozemlje, kjer se pričakujejo odločilni dogodki. Italija je zbrala številne čete. Tudi ameriške in kolonijalne čete se udeležijo ofenzive.

Vojno stanje na Irskem.

Rotterdam, 28. maja. V južni in vzhodni Irski se je razglasilo vojno stanje.

Aprovizacija.

Krompir za VI. okraj. Stranke VI. okraja prejmejo krompir v petek, dne 31. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: Od 8. do 9. št. 1 do 200, od 9. do 10. št. 201 do 400, od 10. do 11. št. 401 do 600, popoldne od 2. do 3. št. 601 do 800, od 3. do 4. št. 801 do 1000, od 4. do 5. št. 1001 do konca. Vsaka oseba dobi 3 kg. Stranke, ki se izkažejo z zelenimi izkaznicami A, plačajo kilogram po 50 vinarjev, stranke, ki se izkažejo z zelenimi izkaznicami B, rumenimi izkaznicami C, in izkaznicami prve in druge uradniške skupine, plačajo kilogram po 1 krono, vsi drugi po 2 kroni.

Krompir za VIII. in IX. okraj. Stranke VIII. in IX. okraja prejmejo krompir v soboto, dne 1. junija pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: **VIII. okraj:** od 8. do 9. dopoldne št. 1 do 200, od 9. do 10. št. 201 do 400, od 10. do 11. št. 401 do konca. **IX. okraj:** popoldne od 2. do 3. št. 1 do 200, od 3. do 4. št. 201 do konca. Vsaka oseba dobi 3 kg. Stranke, ki se izkažejo z zelenimi izkaznicami A, plačajo kilogram po 50 vinarjev, stranke, ki se izkažejo z zelenimi izkaznicami B, rumenimi izkaznicami C, in izkaznicami prve in druge uradniške skupine, plačajo kilogram po 1 krono, vsi drugi po 2 kroni.

Jajca za I. okraj. Stranke prvega okraja prejmejo jajca v petek, dne 31. t. m. v cerkvi sv. Jožefa, vhod skozi glavna vrata. S seboj morajo prinesiti nakazilo za mast. Vsaka oseba dobi 10 jajc, jajce stane 70 vinarjev. Prodajali bodo od 8. do 11. dopoldne in od 2. do pol 5.

Gostilničarji in zavodi prejmejo meso v petek, dne 31. t. m. popoldne od 2. do 4. v cerkvi sv. Jožefa.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

St. ad 7740 ex 1916.

Razglas.**Cepljenje proti kozam.**

Meseca junija 1918 se boče vršilo v Mestnem domu vsak četrtek popodne ob 3. uri javno brezplačno cepljenje proti kozam.

Za Spodnjo Šiško v torek, 4. junija v ljudski šoli, Gasliška ulica 242.

Za Vodmat v ponedeljek, 3. junija v mestni jubilejni ubožnici.

Za Barje v sredo, 5. junija v barjanski šoli. Vsakokrat ob 3. uri popoldne.

Pozivljajo se resno vsi starši, kojih otroci še niso cepljeni, da prinesejo te k cepljenju in k pregledu cepljenec, ki se vrši teden kasneje na istem kraju in ob istem času. Pri pregledu se izroče tudi izpričevala o cepljenju, ki so pri sprejemu otrok v ljudsko šolo potrebna.

Z ozirom na nevarnost, ki preti v sedanjem času glade nastopa koza, opozarja podpisani mestni magistrat, da je cepljenje proti kozam najuspešnejše sredstvo zavarovanja proti tej bolezni, ter nujno pozivlja vse one, ki še morda niso bili nikoli cepljeni in vse tiste, pri katerih je že preteklo več let po zadnjem cepljenju, da se sedaj dajo cepiti, oziroma nanovo cepiti proti kozam.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 16. maja 1918.

MIZARJI

za pohištvo in stavbenstvo
sprejme

tovarna Št. Vid nad Ljubljano
I. ČERNE, Dunajska cesta št. 28.

Stavbinski nadzorniki.

Izurjeni nadzorniki, vestni in zanesljivi izvedeni posebno v gradbi železnic, se sprejmo takoj. Prepisi iz pričeval in zahtevki plače naj se pošljejo na rudniški vodstvo Trboveljske premogokopne družbe v Rajhenburgu, južno Štajersko.

Zidarji, tesarji, kovači.

Izurjeni zidarji, tesarji in kovači se sprejmejo za gradbo železnic pri obratnem vodstvu Trboveljske premogokopne družbe v Rajhenburgu, južno Štajersko. Plača dobra.

Iščemo

vlivalce in strugalce železa
(Eisengliesser, Dreher)

za našo vlivalnico železa in tvornico polj. strojev. Prehranbene razmere v mestu ugodne. Samci dobe celo oskrbo v lastni tovarniški kuhinji za K 4 — dnevno. Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in zahtevkov na SMEV, tvornica strojeva, Bjeiovar (Hrvatsko).

GORICA - **F. Batjel** - LJUBLJANA -
Stolna ulica 2-4 Stari trg št. 28.

Trgovina in mehanična delavnica.

Moška in ženska dvokolesa

še s staro prevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Podpisujte VIII. avstrijsko vojno posojilo!

- I. Davka prosto 5 1/2 % amortizacijsko državno posojilo netto po 91.54.
II. Davka proste 5 1/2 % državne zakladnice netto po 95.50.

Prijave sprejema oficijelno subskripcijsko mesto

:: Kranjska deželna banka v Ljubljani ::

ki dovoljuje v to svrhu tudi komunalna in hipotekarna posojila.

1. razred.

C. kr. 10.

avstr.

1. razred.

razredna loterija.

Pri naši poslovnici kuplene srečke so zadele:
K 300.000 in K 100.000 glavni dobitek:

št. 10202, izžreban dne
16. oktobra 1915, IV. lot.
št. 88805, izžreban dne
11. oktobra 1917 VII. lot.

K 60.000	št. 60.606
" 30.000	" 68.435
" 10.000	št. 7.788, 130.169, 108.977
" 5.000	št. 68.425

mного dobitkov po K
2000, 1000, 800, 400 in
veliko dobitkov po 200 K.

Izplačali smo na dobitkih za K 1.458.800 —

Prihodaje žrebanje bo

11. in 13. junija 1918.

Izžrebalo se boče 3500 dobitkov
v skupnem znesku K 460.400 —

Srečke prodaja

Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani,

kot poslovnica c. kr. avstr. razredne loterije
in njene podružnice

v Celju, Celovcu, Trstu, Splitu in Gorici sedaj v Ljubljani.

1. razred.

1. razred.

Veliki socialni roman
LUDWIK FULDA
Izgubljena nebesa

se predstavlja

danes v sredo ob 4., pol 6., 7., pol 9. zvečer in jutri na
praznik v četrtek ob pol 5., 6., pol 8. in 9. zvečer

Kino Central v dež. gledališču.

■ Osmo avstrijsko ■ vojno posojilo.

Davka prosti $5\frac{1}{2}\%$ drž. zajem po K 92.50.

Davka proste $5\frac{1}{2}\%$ drž. zakl. po K 96.—.

Podpisovalec ima $\frac{1}{2}\%$ bonifikacije in pri amortizačnem državnem posojilu še razentega obrestno bonifikacijo za en mesec.

Državni zajem

se vrača v letih od 1924 do 1958 potom žrebanj.

Državne zakladnice

more imetelj od 1. septembra 1923 dalje ob vsakem zapadu kuponov odgovadati na šest mesecev v povračilo.

Ugodnosti

Avstro-ogrske banke in blagajnice za vojna posojila pri dovoljevanju posojil v namene podpisovanja.

Sprejemanje

tega vojnega posojila za plačevanje davka od vojnega dobička.

Ugodnosti

podpisovalcev pri prodaji demobilizacijskega blaga.

Podpisovanje od 28. maja do 2. julija 1918

Podpisovanje in pojasnila pri poštno-hranilničnem uradu in poštah, pri davkarjih, državnih blagajnah, pri Avstro-Ogrski banki in nje podružnicah, pri vseh bankah, bankirjih, hranilnicah, zavarovalnicah, kreditnih zadrukah in njih zvezah.